

1. Η δοτική με ρήματα

α) η δοτική ως αντικείμενο.

Η δοτική χρησιμοποιείται ως έμμεσο αντικείμενο ρημάτων που σημαίνουν «λέγω» (dico, narro, respondeo), «δίνω» (do, trado) και των συγγενικών τους. Χρησιμοποιείται επίσης ως αντικείμενο (συμπλήρωμα) ρημάτων που δηλώνουν **ένωση, προσέγγιση, ομοιότητα, φιλική ή εχθρική διάθεση, υπακοή και απειθεία**. Τέλος λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενο ρημάτων σύνθετων με τις προθέσεις ob, prae, pro, in. Γενικά με δοτική συντάσσονται τα ρήματα που απαντούν στην ερώτηση: **σε (για, με) ποιον;**

π.χ.

έμμ. αντ. →
 Quod **civitati** nomen **dedit**. = αυτό έδωσε το όνομα στην πολιτεία [21]
 αντ. →
 Illa **marito** **respondebat** = εκείνη απαντούσε στον σύζυγο [23]
 αντ. →
 T. Manlius **exercitui** Romanorum **praefuit** = ο Τίτος Μάνλιος προϊστάτο του στρατού των Ρωμαίων [31]

β) δοτική προσωπική.

Δηλώνει το πρόσωπο για το οποίο υπάρχει ή γίνεται κάτι. Περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες (γνωστές και από τα αρχαία ελληνικά):

i. δοτική κτητική.

π.χ.

quae nimia vobis est = η οποία είναι υπερβολική **σε σας**. [25]

ii. **δοτική χαριστική ή αντιχαριστική** (ακολουθεί πολλές φορές τα ρήματα consulo = φροντίζω και metuo = φοβάμαι για κάποιον).

π.χ.

[...] nisi vos ipsi patriae consulueritis = αν δεν φροντίσετε εσείς οι ίδιοι **για την πατρίδα**. [25]

Σύμφωνα πάντως με το συντακτικό του Τζαρτζάνου (134, 3, Β') η συγκεκριμένη δοτική λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος.

iii. δοτική ηθική.

π.χ.

Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit = δεν σου πέρασε η οργή τη στιγμή που εισέβαλλες στα σύνορα της πατρίδας σου; [43]

iv. δοτική της αναφοράς.

π.χ.

ille mihi mortuus est = όσο με αφορά αυτός είναι νεκρός.

v. δοτική του ενεργούντος προσώπου ή του ποιητικού αιτίου. Συνήθως συντάσσεται με το γερουνδιακό.

π.χ.

omnia sunt excitanda tibi = όλα πρέπει να αποκατασταθούν από εσένα [33]

vi. δοτική προσωπική με απρόσωπα ρήματα

π.χ.

Δοτ. προσ. Υ Ρ

Si quid durius ei (esse) videbatur ...» = εάν κάτι του φαινόταν ότι είναι κάπως σκληρό (48)

γ) δοτική κατηγορηματική του σκοπού (ή του αποτελέσματος)

Η δοτική αυτή αποτελεί ιδιομορφία της λατινικής. Είναι δοτική αφηρημένου ουσιαστικού, πάντοτε ενικού αριθμού (πρόκειται για στερεότυπες δοτικές όπως: *adiumento, solacio, gratulationi, dono, auxilio, exemplo, usui*).

Τη συναντάμε συνήθως μαζί με το ρήμα *sum*, αλλά και με τα ρήματα *do, relinquo, ducio, habeo, mitto* κ.ά. Δηλώνει τον σκοπό (ή το αποτέλεσμα) της πράξης που φανερώνει το ρήμα.

Μπορεί να προσδιορίζεται από επίθετο. Δίπλα της μπορεί να υπάρχει και άλλη δοτική (χαριστική, αντιχαριστική, ηθική ή του έμμεσου αντικειμένου). Η μετάφραση ποικίλλει ανάλογα με την περίπτωση

π.χ.

δοτ. χαρ. δ. του σκοπού
Hic patri magno **adiumento** fuit = αυτός προσέφερε μεγάλη βοήθεια στον (βοήθησε πολύ τον) πατέρα του [30]

2. Η δοτική με επίθετα και επιρρήματα

Η δοτική χρησιμοποιείται ως συμπλήρωμα (δοτική αντικειμενική) επιθέτων που δηλώνουν ένωση, προσέγγιση, ομοιότητα, φιλική ή εχθρική διάθεση, υπακοή, απείθεια κτλ. (*amicus, similis, infestus, communis, proximus, carus, gratus* κλπ). Με δοτική συντάσσονται και επιρρήματα που παράγονται από επίθετα που συντάσσονται με δοτική ή έχουν συγγενή σημασία μαζί τους.

π.χ.

[...] ut nihil [↩] *ei* *gratius* possit esse = ώστε τίποτα δεν μπορούσε να είναι πιο ευχάριστο **σ'αυτόν** [28]

Vae victis! = Ουαί τοις ηττημένοις!

Ημερομηνία τροποποίησης: 26/10/2011